

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

Béres Béla emlékszoba kialakítása és a múzeumkert megújítása

Pályázati azonosító:650131/00005

A Tokaji Múzeum Bethlen Gábor utcai épülete 1985-ben nyitotta meg kapuit a látogatók számára. A kiállítás egyik látványos eleme/terme egy egyházművészeti gyűjtemény volt, melyet Béres Béla ajánlott fel csekély életjáradékért. Az akkor még a Herman Ottó Múzeum fennhatósága alá tartozó múzeum, azzal a kikötéssel kapta meg a közel 800 db-ból álló gyűjteményt (ikonok, festmények, liturgikus tárgyak, könyvek), hogy annak a Tokaji Múzeumban kell maradniuk. Ezt az elmúlt évtizedek alatt a fenntartó betartotta és már az 1985-ös múzeum nyitása után is itt mutatta be. A kiállítás anyaga az eltelt évek során különböző termekbe vándorolt, de lényeges megújuláson nem ment keresztül. Ezt az állapotot igyekeztünk módosítani. Új kiállítótérbe, új koncepció alapján, a raktárban pihenő több anyag restaurálása után – főleg textilekkel -, kiegészítve rendeztük át a gyűjteményt. Az eredeti tervben csak a 2 terem megújítása szerepelt, de annyi ikon és tárgyi anyag gyűlt össze, hogy végül a folyosót is beáldoztuk a kiállításnak.

A munka előkészítése során, a pályázat beadásához, már több kivitelezővel felvettük a kapcsolatot. Így a támogatásról az értesítő megérkezése után, már csak a pontosítás és a szerződések megírása volt a kezdő feladatunk. Két restaurátorral: Szederkényi Nikolett festő, Tóth Ilona Csilla textil, egy szobrászsal: Makoldi Sándor, egy díszműkováccsal: Hutkai Henrik és az informatikai megjelenítés kiépítéséért felelős Információs Társadalomért Alapítvánnyal kötöttünk vállalkozói szerződést. A kiadványaink szerkesztését és nyomdai előkészítését, egyben a szükséges fotókat a **Consulting Kft.** végezte.

Szederkényi Nikolett festőrestaurátor az alábbi műtárgyak restaurálását végezte.

- 1 db **plascsenyica** (mérete:126 x 81 cm, technika: olaj, vászon, aranyozott fémszálás rojt, bojt)
- **2 apostol c.** nagyméretű olajkép (69 x 62 cm)
- **4 apostol c.** nagyméretű olajkép (70 x 106,5 cm)
- **6 apostol c.** nagyméretű olajkép (70,5 x 161 cm)
- **Keresztelő Szent János c.** (nagyméretű olajkép) 105,5 x 75,5 cm)

Nikolett a szerződéskötés után 1 évvel a megváltozott adózási törvények miatt visszaadta vállalkozását. Így a munkát a továbbiakban egyéni megbízási szerződéssel fejezte be. A munka díjazása 2 lépésben történt. A kezdéskor a megállapodásban szereplő összeg 50%-át

fizettük, majd a festmények leszállítása után a fennmaradó összeget. A munka összértéke: br. 6 400 000,- Ft

Tóth Ilona Csilla textilrestaurátor 1 db **pluviálé (papi körpalást)** (280x135 cm) felújítását végezte, 850 000,- Ft összegért.

Információs Társadalom Alapítvány az alábbi munkákért és ezek kiépítéséhez szükséges eszközök beszerzéséért volt felelős:

- installáció kiépítése
- akadálymentes interaktív installáció (tudástár, játékok)
- gurulós/állványos érintőképernyős monitor
- szerverkapacitás/tárhelybővítés

A szerződés 4 400 000,- Ft összeggel kötöttük meg, de ennek kifizetéséhez a múzeum már 791 000,- Ft-al járult hozzá, mivel a pénzünk elfogyott.

A munka elindulása után több tokaji és innen elszármazó lakostól kaptunk segítséget.

- Várhelyi Gyula: 497 adattári tétellel (dokumentumok, fotók, diák, stb)
- Dr. Kiss Mária : Gyoroki Pál portré Bére Béláról
- Tokaji Római Katolikus Egyházközösség: kazula

Ezeket az adományokat beépítettük a kiállításunkba. A Gyoroki portrét az Információs Társadalomért Kft. festőművésze újra rajzolta, majd digitalizálták és megszólaltatták. Így a kiállításba belépő látogató egy beszélő festménytől (magától Béres Bélától) hallgathatja meg a központi alak életútját. A dokumentumokban talált fotók, pedig segítséget nyújtottak több, a raktárban található tárgyunk azonosításához. Így került elő az a barokk házioltár (tabernákulum) amely egykor Béres Béla tulajdona volt. Ezt az igen megviselt műtárgyat már a múzeum saját költségén restauráltatta. Szintén a múzeum költségén készítettünk egy álfalat, mivel a közel 30 festményt/ikont nem akartuk a műemléki védetség alatt álló épület falára egyenként felszögezni. A körpalástot és a többi textilt egy zárt, üvegvitrinben helyeztük el.

A kiállítás: A folyosón az ikonokat, személyes tárgyiból párat és a gyűjtött könyveiből (evangéliumok) vitrinekben helyzetünk el. Szintén itt, a folyó végén egy információs/játszó sarkot alakítottunk ki. Egy érintőképernyős monitoron a kiállítás elemeiből, Béres Béla életét bemutató dokumentumokból, családi, baráti fotókból, a restaurátorok munkafolyamatait bemutató előadásból töltöttünk fel anyagot. A TUDÁSTÁR használatával az érdeklődő látogatók, kutatók megismerheti Tokaj város Génuszát. Egy kisasztalon a kisterem középpontjában üvegvitrin alatt elhelyezett húsvéti kazulára hímzett, a szenvedés szimbólumait ábrázoló kártyajátékot és az egyik legértékesebb ikonunkból (Szoptató Istenszülő, XVII. sz.) készült puzzle-t helyeztünk el a megpihenni vágyó látogatók számára.

A nagyterem Béres Béla általunk elképzelt dolgozószobája. A bejárattal szemben lévő „ikonfal” Béres Béla fotóalbumában megtalált fotó alapján elhelyezett fal rekonstrukciója. Szintén itt látható a tabernákulum, a beszélő kép, és itt helyeztünk el egy íróasztalt, rajta egy kódex imitációt, amelybe egy monitor található a Tudástárral. Az ikonfalon szintén 1 monitor, amelyre a fal jelentősebb képei láthatóak. Ezen képek megérintésével megismerheti az érdeklődő a kép címét, készítésének korát, stb.

Kisterem: A középpontban a nagycsütörtöki kazula, amely körbejárható. A Tokaji Római Katolikus Egyházközösségtől kaptuk kölcsön, bízom benne, hogy egyszer a múzeum tulajdonába kerül, hiszen bizonyítható, hogy 1962-ben Béres Béla már viselte. A belső falon egy üvegvitrin húzódik végig. Ebben helyeztük el a restaurált körpalástot, 2 kazulát, és néhány liturgikus tárgyat. A szekrény alján 6 db fiók, melyben a könyv- és tárgyi gyűjtemény pár darabja került. A falra ikonok, korpuszok kerültek.

A **Keresztelő Szent János olajképet** a megtalált fotók segítségével sikerült restauráltatni. Mivel eredetileg csak a kép volt látókörünkben, egy fotó segítségével a raktárban darabokban bedobozolt rokokó keretére is ráleltünk. Így valóban eredeti pompájában tudjuk megmutatni. Mivel azonban így mérete jelentősen megnőtt a 2 kiállító térből kiszorult. A hálósobából az átrendezés során az imaszekrény bekerült a nagyterembe, így a z üresen maradt fal elé tudtuk a képet elhelyezni.

Múzeumkert

A pályázatunk másik része a múzeumkert megújítása. A kellemes pihenést biztosító kertünkben számos a XVII-XVIII. századi épületfaragványok, sírkövek, a Benedek Elek által megénekelt legendás kenyérköveket és egy nemesi tumbát is bemutat. Ezek a városunk területén (épületeinek lebontása során) talált építészetileg is jelentős emlékek, 1-1 darabja a város történelmének. Makoldi Sándor szobrász álmodta elrendezésüket újra. (3 556 000.- Ft) Az épületeszlopokból egy diadalívet alkotott, a rendezetlenül, szanaszét fekvő egyéb „kövek” alá tömböket faragott és új elhelyezést kaptak.

A kiállításunkat az év végén befejeztük, de átadni már nem tudtuk, mivel a fenntartó energiatakarékosság miatt 6 hétre, a látogatást szüneteltette. Így csak most, február 22-én adtuk át a látogatók számára. A megnyitó ünnepségükre Dr. Szende László főosztályvezető (KIM Múzeumi Főosztály) mellett, Dr. Kárpáti László művészettörténés (aki 1982-ben átvette és beletárolta a 800 db-os gyűjteményt) is el tudott jönni. A megvalósításban dolgozók restaurátorok pedig előadásukban mutatták be a közönségnek munkájuk menetét. Úgy vélem méltó ünnepe volt ez Tokaj város géniusának.

A kiállítás anyagából készítettünk **múzeumpedagógiai foglalkoztató füzetet**, amely a tudástárból is számos hasznos információt tartalmaz, **kiállításvezetőt**, a kiállítást népszerűsítő **plakátokat, szórólapokat, roll-upokat** és a kiállítás átadására a **meghívó**. Szintén elkészült a szenvedés útját bemutató kazulán látható szimbólumokból egy **párosító kártyajáték** és a Szoptató Istenszülő ikonból egy **puzzle** játék.

A múzeumpedagógiai foglalkoztató füzetet, a kiállításvezetőt és a szórólap 1-1 példányát postai úton a megadott címre feladtuk 2024. febr. 26-án.

A kiállításról még látogatói véleményt nem tudok összesíteni, mivel pár napja nyitottuk meg. Városunk havonta megjelenő újságjában, a Tokaji Hírek februári számában egy beharangozó cikk, az előkészületi munkákról pedig a keresztény Élet 2023. szeptember 8-i számában <https://www.keresztenyelet.hu/peldaado-plebanos-ertekorzo-kisvaros-beres-bela/>

A múzeum honlapján www.tokajimuzeum.hu és facebook oldalán az elkészült kiállításról hírt adtunk.

Tokaj, 2024. 02. 27.

Nagyné Bősze Katalin s.k.

igazgató